

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

Warszawa, *10 luty 2011*

RPO-666850-III/11/ST/LN

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Trybunał Konstytucyjny

Warszawa

Wniosek

Rzecznika Praw Obywatelskich

Na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) oraz art. 16 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.)

wnoszę o

stwierdzenie niezgodności art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 oraz z 2010 r. Nr 40, poz. 224; Nr 134, poz. 903; Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726) z zasadą zaufania obywateli do państwa i prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP oraz z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. W świetle argumentów zawartych w uzasadnieniu do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2003 r. (sygn. akt III UZP 5/03, OSNP z 2003 r., Nr 18, poz. 442) „(...) prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Ustawa nie określa granic czasowych, w których wniosek może być złożony, co oznacza, że może to nastąpić w każdym czasie, o ile są spełnione przesłanki zawarte w przepisie (przedłożenie nowych dowodów lub ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość). To swoiste wznowienie postępowania nie jest wznowieniem postępowania sądowego przewidzianym przepisami KPC, nie ma też charakteru wznowienia postępowania przewidzianego w art. 145 § 1 k. p. a. i w przeciwieństwie do nich, nie jest ograniczone terminem do wystąpienia z takim wnioskiem. Instytucja ta dotyczy postępowania przed organem rentowym, ale znajduje zastosowanie także w przypadku, gdy prawo do świadczeń ustalono orzeczeniem organu odwoławczego, bądź gdy prawo do świadczenia nie zostało ustalone, to znaczy, gdy została wydana decyzja odmowna”.

Wynikające z treści art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ograniczenie stabilności decyzji rentowych jest zaś spowodowane tym, że prawo do świadczeń powstaje ex lege. Potwierdzeniem tego jest treść art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wprowadzającego zasadę, że prawo do świadczeń określonych w tej ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Dlatego też decyzje organu rentowego nie mają charakteru konstytutywnego, lecz mają charakter deklaratoryjny. Stąd też - jak

stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 grudnia 2000 r. (sygn. akt III ZP 29/00, OSNP z 2001 r., Nr 12, poz. 418) - prawo do świadczenia powstaje i istnieje niezależnie od decyzji organu rentowego, a tylko jego realizacja w postaci wypłaty świadczenia wymaga potwierdzenia decyzją.

W związku z powyższym na tle art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wyrażano poglądy (J. Kuźniar „Ponowne ustalenie prawa do świadczeń emerytalno-rentowych”, PiZS z 2004 r., Nr 6, s. 26), iż „(...) postępowanie o ponowne ustalenie prawa do świadczeń nie może być wszczęte na innej podstawie niż wymieniona w tym przepisie. To zaś oznacza, że podstawą tą nie może być w szczególności dokonanie odmiennej oceny dowodów, w oparciu o które została wydana prawomocna decyzja. Przepis ten stanowi więc podstawę pozwalającą na zmianę prawomocnej decyzji zarówno w sytuacji, gdy osoba, której odmówiono prawa do świadczenia w związku z nieudowodnieniem faktu spełnienia wszystkich wymaganych przez prawo warunków, przedstawi nowe dowody uzyskane już po wydaniu decyzji potwierdzające to prawo, jak i wtedy, gdy z nowych dowodów czy okoliczności wynika brak podstaw do przyznania świadczenia. W obu przypadkach organ rentowy może dokonać odmiennej oceny dowodów, które były podstawą odmowy przyznania świadczenia lub podstawą jego przyznania. Nowe dowody mogą bowiem stanowić podstawę do uznania, że dotychczas zebrane dowody są niewiarygodne”.

W kontekście regulacji zawartej w art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wskazuje się (K. Antonów, M. Bartnicki, B. Suchacki, „Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz”, ABC, 2009, wyd. III), iż w orzecznictwie dominuje pogląd, że decyzja rentowa nie ma przymiotu powagi rzeczy osądzonej, „(...) co oznacza, że organ rentowy może podważyć swoją błędną decyzję przyznającą świadczenie „nabyte”, pomimo niespełnienia ustawowych warunków powstania uprawnień do emerytury lub renty, a zainteresowany ponownie wystąpić z wnioskiem o to samo świadczenie, którego poprzednio mu odmówiono, jeżeli powołano się na nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji mające wpływ na ustalenie uprawnień ubezpieczeniowych. W zasadzie więc nie wchodzi tu w grę stwierdzenie nieważności decyzji rentowej wydanej w sprawie już dawniej ostatecznie rozstrzygniętej inną decyzją (art. 156 § 1 pkt 3 k. p. a.). W wyniku zastosowania instytucji ponownego ustalenia prawa do emerytur/rent następuje nadzwyczajna kontynuacja postępowania w tej samej sprawie (...), w którym organ rentowy ma możliwość zniwelowania własnego uchybienia

powstałego przy ustalaniu prawa do świadczenia, natomiast zainteresowany uprawniony jest do ubiegania się o świadczenie, którego mu nie przyznano, jeżeli wcześniej nie powołał się na okoliczności uzasadniające powstanie takich uprawnień. W rezultacie uchylane są zarówno korzystne, jak i niekorzystne rozstrzygnięcia dla zainteresowanego. Przesłankami ponownej oceny uprawnień ubezpieczeniowych są „nowe dowody” i „ujawnione okoliczności” istniejące przed podjęciem decyzji rentowej i mające wpływ na ustalenie prawa do emerytur i rent.”

W powoływanej już uchwale z dnia 5 czerwca 2003 r. (sygn. akt III UZP 5/03) Sąd Najwyższy stwierdził zaś, że odmienna ocena dowodów dołączonych do wniosku o emeryturę lub rentę, przeprowadzona przez organ rentowy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej świadczenie, nie jest okolicznością uzasadniającą wszczęcie z urzędu postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jednakże po podjęciu tej uchwały przez Sąd Najwyższy nastąpiła istotna zmiana stanu prawnego w zakresie możliwości ponownego wszczynania postępowań o ustalenie prawa do świadczenia. Otóż zmiana ta nastąpiła z dniem 1 lipca 2004 r. i była wynikiem dodania przez art. 1 pkt 25 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 121, poz. 1264) do art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustępu 1a. Zgodnie z jego treścią przepisy art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stosuje się odpowiednio, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji okaże się, że przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury i renty albo ich wysokości.

Redakcja art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w istocie nie pozostawia wątpliwości, że przepis ten, nawet po wielu latach, uprawnia organ rentowy do wszczęcia postępowania z urzędu w oparciu o odmienną ocenę przedłożonych w przeszłości dowodów w celu weryfikacji ustalonego prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości. Tak też art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest rozumiany w orzecznictwie sądowym. W wyroku z dnia 7 października 2009 r. (sygn. akt III UK 38/09, Lex nr 560872) Sąd Najwyższy stwierdził: „W tym normatywnym ujęciu poszerzona i odrębna od wznowienia postępowania administracyjnego konstrukcja ponownego ustalenia prawa do świadczeń emerytalnych lub rentowych w prawie ubezpieczeń społecznych umożliwia zatem weryfikację także wcześniejszych decyzji korzystnych dla ubezpieczonych, jeżeli po uprawomocnieniu się takich decyzji okaże się, że przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia

prawa do emerytury lub renty, dlatego że nigdy nie zostały spełnione przesłanki prawne kreujące nabycie takich uprawnień, które zostały wadliwie stwierdzone wcześniejszymi błędnymi decyzjami organu rentowego o deklaracyjnym przyznaniu świadczeń, które ubezpieczonym nie przysługiwały i nie powinny być przyznane." Następnie w realiach rozpoznawanej sprawy Sąd Najwyższy wskazał, że „(...) błąd organu rentowego zawarty w decyzji deklaratoryjnej o przyznaniu prawa do wcześniejszej emerytury nieprzysługującej pracownikom opiekującym się dziećmi niewymagającymi stałej opieki w sytuacji, gdy schorzenia dziecka nie kwalifikowały się do stanów chorobowych uprawniających jego matkę (pracownicę) do nabycia tego świadczenia, wyklucza jedynie możliwość żądania przez sprawcę błędu, tj. przez organ rentowy, zwrotu pobranych wcześniej świadczeń emerytalnych. Równocześnie jednak ta zawiniona przez organ rentowy sytuacja nie pozbawiała go możliwości zweryfikowania z urzędu i z mocy prawa bezpodstawnie wydanej decyzji emerytalnej na podstawie art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach. Regulacja ta dopuszcza zweryfikowanie w każdym czasie także na niekorzyść ubezpieczonej prawa do wcześniejszej emerytury, która nie powinna być jej przyznana z powodu niespełnienia prawnych przesłanek wymaganych do powstania prawa do spornej emerytury (...)."

Uprawnienie do skorzystania z art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS przysługuje bezterminowo organowi rentowemu. W oparciu o odmienną ocenę przedłożonych dowodów organ ten może w każdym czasie zweryfikować prawo do emerytury lub renty albo wysokość świadczenia. W związku z tym w literaturze wskazuje się (J. Kuźniar, op. cit, s. 29), że „(...) przepis ten, jak się wydaje, będzie pełnił funkcję pozwalającą na nieograniczoną wręcz weryfikację świadczeń, zwalniając niejako organ rentowy od odpowiedzialności za wydawane decyzje, te bowiem w każdym czasie mogłyby być zmieniane, gdyby się okazało „że przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości". Pod znakiem zapytania stoi ponadto kwestia celowości pozostawienia dotychczasowego ust. 1, który wymaga spełnienia pewnych przesłanek dla możliwości ponownej oceny uprawnień do świadczeń (nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość). Celem tej regulacji jest najpewniej uzyskanie oszczędności. Można jednak, jak się wydaje, wyrazić obawę, że spodziewane oszczędności (notabene dość niepewne i trudne do oszacowania) nie zrekompensują utraty zaufania do stabilności decyzji organów państwa, nadto zwalniając je z odpowiedzialności za wydawane decyzje, które będą mogły być w każdym czasie podważone".

O tym, iż celem zmiany prawa polegającej na wprowadzeniu możliwości nieograniczonej w czasie weryfikacji decyzji organów rentowych z powodu odmiennej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów świadczy także biuletyn sejmowy nr 2981 z posiedzenia Komisji Polityki Społecznej i Rodziny w dniu 19 marca 2004 r., na którym przyjęto rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw. Z wypowiedzi H. Wolińskiej wicedyrektora departamentu ZUS zawartej w tym biuletynie wynika, iż „(...) przepis art. 114 mówi tylko o sytuacji, kiedy po uprawomocnieniu się decyzji zostaną ujawnione nowe dowody lub nowe okoliczności, które istniały przed wydaniem decyzji. Proponowana zmiana powoduje, że jeżeli nawet nie przedłożono nowych dowodów, to w przypadku, jeśli okaże się, że te dowody nie powinny skutkować przyznaniem emerytury lub ustaleniem takiej wysokości emerytury czy renty, to możliwa jest rewizja takiej decyzji”.

Wprowadzenie do obrotu prawnego art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w istotny sposób zmieniło sytuację prawną w zakresie trwałości decyzji wydawanych w sprawie świadczeń emerytalnych i rentowych. Po uprawomocnieniu się decyzji podstawę do jej weryfikacji przez organ rentowy stanowią bowiem nie tylko nowe dowody lub ujawnione (a więc wcześniej nieznanie temu organowi) okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, lecz również odmienna ocena dowodów, które były poprzednio brane pod uwagę przy wydawaniu decyzji.

W istocie więc w świetle treści przepisu art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy w dowolnym momencie może dokonać odmiennej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów z punktu widzenia ich znaczenia dla ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości. Przy czym, jeśli „przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości”, oznacza to, iż decyzja została wydana w wyniku uchybień popełnionych przez organ rentowy przybierających w tym przypadku postać błędnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

W związku z powyższym art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS powinien zostać - zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich - skonfrontowany z konstytucyjną zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, a więc z zasadą wywiedzioną z art. 2 Konstytucji RP. Zasada zaufania obywateli do państwa i prawa opiera się na pewności prawa, a więc na zespole cech przysługujących prawu, które zapewnią jednostce bezpieczeństwo prawne. Jak wskazał Trybunał

Konstytucyjny w wyroku z dnia 14 czerwca 2000 r. (sygn. akt P 3/00, OTK z 2000 r., Nr 5, poz. 138) „(...) jednostka powinna mieć możliwość określenia zarówno konsekwencji poszczególnych zachowań i zdarzeń na gruncie obowiązującego w danym momencie stanu prawnego, jak też oczekiwać, że prawodawca nie zmieni ich w sposób arbitralny. Bezpieczeństwo prawne jednostki związane z pewnością prawa umożliwia więc przewidywalność działań organów państwa, a także prognozowanie działań własnych. W ten sposób urzeczywistniana jest wolność jednostki, która według swoich preferencji układa swoje sprawy i przyjmuje odpowiedzialność za swoje decyzje, a także jej godność, poprzez szacunek porządku prawnego dla jednostki, jako autonomicznej, racjonalnej istoty”.

Zasada zaufania obywateli do państwa i prawa wynikająca z art. 2 Konstytucji RP nie stoi oczywiście na przeszkodzie temu, aby ponownie rozpoznać sprawę zakończoną prawomocną decyzją. Jednak - w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich - ponowne rozpoznanie sprawy musi być uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami tak, aby została zachowana równowaga pomiędzy uzasadnionym interesem jednostki, a interesem publicznym. Taką okolicznością może być np. kwalifikowane, rażące naruszenie prawa. Dla przykładu w ogólnym postępowaniu administracyjnym (por. art. 145 § 1 k. p. a.) w sprawie zakończonej decyzją ostateczną wznawia się postępowanie, jeżeli dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe. Jednakże art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie odwołuje się do takich wyjątkowych okoliczności. Uchylenie decyzji, na podstawie której strona nabyła prawo do emerytury lub renty jest bowiem możliwe, jeśli tylko organ rentowy dokonana odmiennej od dotychczasowej oceny dowodów, której rezultatem finalnym będzie stwierdzenie, że przedłożone przez stronę dowody nie dawały podstaw do ustalenia tego prawa.

Warto w tym miejscu wskazać, że w orzecznictwie sądów administracyjnych dotyczącym ogólnego postępowania administracyjnego (w ramach którego przecież są wydawane także tak jak w sprawach emerytalnych decyzje deklaratoryjne) konsekwentnie neguje się możliwość wznowienia postępowania z uwagi na odmienną ocenę zgromadzonych w sprawie dowodów. I tak w wyroku z dnia 10 lutego 1999 r. (sygn. akt III SA 5019/98, ONSA z 2000 r., Nr 2, poz. 62) Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że nie można przyjąć, że dana okoliczność była nieznaną organowi, który wydał decyzję (art. 145 § 1 pkt 5 k. p. a.), jeśli wynikała ona z materiałów będących w dyspozycji tego organu. Fakt, iż urzędnik nie dostrzegł tej

okoliczności na skutek przeoczenia czy też niedokładnego przeczytania akt, nie może uzasadniać wznowienia postępowania. Analogiczne poglądy zostały zawarte w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28 kwietnia 1999 r. (sygn. akt IV SA 693/97, Lex nr 48156) oraz w wyroku z dnia 4 września 2007 r. (sygn. akt I FSK 1120/06, Lex nr 381143). Co do zasady więc, z punktu widzenia możliwości wznowienia postępowania nie jest prawnie obojętną okoliczność, czy wadliwość wydanej ostatecznej decyzji została wywołana błędem organu czy też samego beneficjenta. Rozróżnienia tego nie zawiera jednak krytykowany art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W świetle regulacji zawartej w art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS deklarowana przez ustawodawcę prawomocność decyzji wydawanych w sprawach emerytalnych i rentowych ma więc w istocie charakter iluzoryczny. Tego typu prawomocność nie jest bowiem żadnym gwarantem stabilizacji sytuacji prawnej i życiowej jednostki, skoro organ rentowy w każdym czasie i tylko na podstawie odmiennej oceny dowodów może pozbawić jednostkę przysługujących jej praw. W praktyce, na co wskazują sprawy rozstrzygane przez sądy, bywa i tak, że jednostka po upływie 10 lat jest pozbawiana na tej podstawie prawnej przyznanego jej uprzednio prawa do świadczenia emerytalnego. Jest zaś oczywiste, że powrót na wymagający przecież rynek pracy po tak długim okresie osoby, która nie wykonywała swojego zawodu i znajduje się w wieku przedemerytalnym jest bardzo trudny. Co więcej, okres pobierania odebranego świadczenia emerytalnego nie jest ani okresem składkowym, ani okresem nieskładkowym w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej, co w konsekwencji może stanowić przeszkodę w nabyciu prawa do innych świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, np. renty z tytułu niezdolności do pracy. W istocie więc w omawianym zakresie ryzyko ponoszone przez osobę podejmującą ważne życiowo i nieodwracalne decyzje (jak choćby decyzja o rezygnacji z pracy), nie jest równoważone właściwymi gwarancjami bezpieczeństwa prawnego.

Ponadto, co też nie jest bez znaczenia, poprzez wprowadzenia do obrotu prawnego art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustawodawca w istocie przerzucił na jednostkę skutki wadliwego działania organów rentowych. Zakładając, że ponowna ocena dowodów została przeprowadzana w sposób prawidłowy, przyjąć bowiem też trzeba konsekwentnie, że poprzednia ocena dokonywana przez organ rentowy obarczona była wadami.

W rezultacie - zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich - należy uznać, że art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP, gdyż nie zachowuje właściwej równowagi pomiędzy potrzebą ochrony praw jednostki i potrzebą ochrony uzasadnionego interesu publicznego.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich rozwiązanie zawarte w art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest niezgodne także z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP. Zgodnie z jego treścią obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wskazuje się w związku z tym (por. wyrok z dnia 22 czerwca 1999 r., sygn. akt K 5/99, OTK z 1999 r., Nr 5, poz. 100), że „(...) prawodawca konstytucyjny pozostawia określenie zakresu i form zabezpieczenia społecznego ustawie zwykłej. Regulacja konstytucyjna akcentuje (...) szeroka swobodę działania pozostawioną parlamentowi w zakresie urzeczywistniania prawa do zabezpieczenia społecznego. Do ustawodawcy należy wybór rozwiązań, które uważa za optymalne z punktu widzenia potrzeb obywateli oraz wymogów rozwoju gospodarczego kraju. Swoboda wyboru nie jest jednak nieograniczona”. W szczególności dokonując wyboru w zakresie regulacji ustawowych w oparciu o treść art. 67 ust. 1 Konstytucji RP ustawodawca zwykły musi uwzględniać inne zasady konstytucyjne, takie jak zasada zaufania obywateli do państwa i prawa czy też zasada ochrony praw nabytych. W interesującym zakresie zasady te nie zostały uwzględnione, art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS kreuje bowiem mechanizm pozwalający w każdej chwili uchylać z urzędu wydane w przeszłości wadliwe decyzje o prawie do zabezpieczenia społecznego. Mechanizm ten działa niezależnie od przyczyny wadliwości decyzji, niezależnie od gradacji wad zawartych w decyzji oraz niezależnie od skutków, jakie dla jednostki może oznaczać uchylenie decyzji. Stąd też za uprawniony należy uznać zarzut, że art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest także niezgodny z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP.

Ze wskazanych powyżej powodów, wnoszę jak na wstępie.

